

Martin Hanssen og Arvid Strand

Handlingsplan for universell utforming

Opplegg til evaluering

NOTAT
2005:120

Tittel: **Handlingsplan for universell utforming**
Opplegg til evaluering

Forfatter: Martin Hanssen og Arvid Strand

NIBR-notat: 2005:120

ISSN: 0801-1702
ISBN: 82-7071-560-3

Prosjektnummer: 2269
Prosjektnavn: Universell utforming

Oppdragsgiver: Miljøverndepartementet

Prosjektleder: Martin Hanssen

Referat: Notatet inneholder et opplegg for evaluering av Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne (Handlingsplanen) som trådte i kraft 23. november 2004. Opplegget går for det første ut på å måle endringer på flere tidspunkter av forhold som (iltakene i) Handlingsplanen tar sikte på å påvirke. Det foreslås at det gjennomføres en analyse som skal avdekke om målte endringer skyldes planen eller andre forhold som har virket før eller samtidig med planen. Det foreslås også at man konsentrerer dette om noen bestemte områder og tiltak i planen.

Sammendrag: Norsk

Dato: August 2005

Antall sider: 13

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Gaustadalléen 21, Postboks 44 Blindern
0313 OSLO

Vår hjemmeside: <http://www.nibr.no>

Org. nr. NO 970205284 MVA

© NIBR 2005

Forord

Dette notatet er utarbeidet på oppdrag fra Miljøverndepartementet for å skissere et opplegg for å evaluere regjeringens Handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne – Plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder, en plan som ble presentert i november i fjor.

Notatet er skrevet av forskerne Martin A. Hanssen og Arvid Strand.

Vi takker Olav Rand Bringa og Einar Lund i Miljøverndepartementet for nyttige samtaler.

Oslo, august 2005

Arvid Strand

Forskningsjef

Innhold

Forord	1
Sammendrag	3
1 Opplegg for evaluering av Handlingsplanen for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne	4
1.1 Innledning	4
1.2 Data om situasjonen nå og under veis	5
1.3 Følgeevaluering av arbeidet med å utvikle og iverksette Handlingsplanen	5
1.4 Evaluering av spesielle tiltak i Handlingsplanen	7
1.4.1 Tilskuddsordninger.....	7
1.4.2 Informasjonstiltak.....	7
1.4.3 Tiltakspakker.....	7
1.4.4 Forsvaret.....	8
1.4.5 100 tilgjengelighetsproblemer	8
1.4.6 Kompetanseutvikling	8
2 Datatilgang til evaluering av Handlingsplanen	9
2.1 Innledning	9
2.2 Databaser.....	9
Litteratur	13

Sammendrag

Martin A. Hanssen og Arvid Strand
Handlingsplan for universell utforming –
Opplegg til evaluering
NIBR notat 2005:120

Notatet inneholder et opplegg for evaluering av Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne (Handlingsplanen) som trådte i kraft 23. november 2004. Opplegget går for det første ut på å måle endringer på flere tidspunkter av forhold som (iltakene i) Handlingsplanen tar sikte på å påvirke. Det foreslås at det gjennomføres en analyse som skal avdekke om målte endringer skyldes planen eller andre forhold som har virket før eller samtidig med planen. Det foreslås også at man konsentrerer dette om noen bestemte områder og tiltak i planen.

Evalueringen av Handlingsplanen bør være preget av periodiske tilbakemeldinger både på effektmålingsresultatene og på andre vurderinger av Handlingsplanens virkninger, såkalt prosessevaluering. I forlengelsen av dette er det også nærliggende med et opplegg for dialog. Den bør gå mellom de som evaluerer Handlingsplanen på den ene siden og Miljøverndepartementet og målgruppene for Handlingsplanen på den andre.

Notatet inneholder dernest en oversikt over tilgjengelige data om universell utforming.

1 Opplegg for evaluering av Handlingsplanen for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne

1.1 Innledning

Det settes stadig i verk store reformer eller det legges planer med bestemte siktemål. I mange tilfeller blir det ikke gjort spesielle tiltak for å etterprøve om intensjonene realiseres eller om målene nås. I noen tilfeller blir det foretatt evalueringer i ettertid for å se hva som ble resultatet – totalt eller på deler av aktiviteten. Svært sjelden etableres det evalueringssopplegg samtidig med at planleggingen av tiltaket skjer. Dette er imidlertid siktemålet i arbeidet med *Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne*, som er femårig og som går fra 23.11.2004. I dette kapittelet skisserer vi et opplegg for følgeevaluering av denne Handlingsplanen.

Vårt utgangspunkt er forespørselen fra Miljøverndepartementet om – gjennom et forprosjekt – å etablere et evalueringssprogram for Handlingsplanen. Her presiseres det at en ønsker å måle effektiviteten av handlingsplanen i forhold til ”aspekter ved økt tilgjengelighet/universell utforming” som:

1. Reelle endringer i samfunnet og miljøet
2. Endringer i bruk av økonomiske virkemidler
3. Endringer i kompetansenivået

Det er foreløpig ukjent for oss hvor store ressurser det er tale om å legge inn i en følgeevaluering av Handlingsplanen, og dermed også vanskelig å vite hvor mye aktivitet det bør legges opp til i evalueringssprogrammet. Med grunnlag i allmenne overveielser om hva som er grunnleggende aktiviteter i slik evaluering, samt studier av det reelle innholdet i Handlingsplanen, legger vi her fram noen ideer til hva som bør evalueres. Med det som utgangspunkt kan vi gå i dialog for å avklare hva som til sist bør være evalueringssprogrammet. Vi har i første omgang festet oss ved følgende temaer som aktuelle:

1. Finne eksisterende data som beskriver nåsituasjonen for sentrale sider ved universell utforming og tilgjengelighet
2. Følgeevaluering av arbeidet med å utvikle og iverksette Handlingsplanen
3. Evaluering av spesielle tiltak i Handlingsplanen. Her har vi festet oss ved følgende aktuelle tiltak:

- Evaluering av tilskuddsordninger
- Evaluering av informasjonstiltak
- Evaluering av tiltakspakker
- Evaluering av Forsvarets foreslåtte tiltak
- Evaluering av tiltaket *Fjerne 100 alvorlige hindringer nasjonalt*
- Evaluering av tiltak med siktemål å øke kompetansenivået

1.2 Data om situasjonen nå og under veis

Ved denne typen evalueringer – hvor det er mange ulike tiltak som virker med og mot hverandre over tid, gjelder det å etablere en nåsituasjon; en oversikt over hvordan situasjonen er på ulike områder på det tidspunktet Handlingsplanen startes opp. Det dreier seg både om å finne fram til på hvilke områder det er aktuelt å følge utviklingen, hvilke indikatorer som skal anvendes og å kartlegge nåsituasjonen (referansenivået). Først da kan man bidra til å belyse reelle endringer i samfunnet og miljøet. Opplegget går for det første ut på å måle endringer på flere tidspunkter av forhold som (tiltakene i) Handlingsplanen tar sikte på å påvirke. Det foreslås at det gjennomføres en analyse som skal avdekke om målte endringer på de utvalgte områdene skyldes planen.

Vi ser for oss en metode der endringer på de områdene Handlingsplanen tar sikte på å påvirke, skal måles på flere tidspunkter underveis i Handlingsplanens aktive periode. Det er nærliggende at dette gjøres i forhold til utvalgte tiltak, slik som for eksempel de vi nevnte foran.

Kapittel 2 er viet en gjennomgang av tilgjengelige kilder til data om universell utforming. Vi foreslår å bruke disse som mål på utviklingen av universell utforming på sine respektive områder. Gjennomgangen viser at det er et behov for å foreta kartlegginger av nåsituasjonen på flere områder som ikke er dekket av eksisterende data.

1.3 Følgeevaluering av arbeidet med å utvikle og iverksette Handlingsplanen

Under overskriften 'Koordinering og drift av Handlingsplanen' i tiltakslisten finner vi blant annet tiltaket *Samordning, koordinering, nettverksbygging, administrasjon*. Dette er Miljøverndepartementets arbeid med å koordinere handlingsplanarbeidet. Arbeidet i den sentrale koordinerende enheten vil – vil vi tro – være svært viktig for hvordan det totale resultatet av Handlingsplanen blir. Her vil initiativ tas, her vil vanskeligheter måtte oppdages og tiltak prøves for å løse opp i vanskelighetene. Denne aktiviteten bør følges med sikte på å klarlegge om det er behov for større ressursinnsats og omlegginger i organisasjonen/organiseringen. En del av denne oppfølgingen av den sentrale enheten bør være å ha en løpende oversikt over hvordan det arbeides med de mange tiltakene som er listet i Handlingsplanen. En slik oversikt kan gi grunnlag for å revidere planen og eventuelt få til aktivitet på områder hvor det ikke har skjedd noe.

Evalueringen av Handlingsplanen bør være preget av periodiske tilbakemeldinger både på effektmålingsresultatene og på andre vurderinger av Handlingsplanens virkninger, såkalt prosessevaluering (Baklien 2000:53). I forlengelsen av dette, er det også nærliggende med et opplegg for dialog mellom både evaluatorene og Miljøverndepartementet, og mellom evaluatorene og noen av de som Handlingsplanen retter seg mot. Slik dialog er

blitt en stadig mer fremtredende metode i evaluering av tiltak forvaltningen setter i verk (Baklien 2000), og i overensstemmelse med det vi oppfatter at Miljøverndepartementet ønsker. Både prosess- og dialogelementene vil styrke mulighetene til å oppdage virkningsmekanismene i Handlingsplanen og derigjennom øke mulighetene til å si noe om de endringene vi eventuelt måler i forhold til referansenivået, kan sies å være forårsaket av Handlingsplanen. Programmet for evalueringen vil drøfte hvordan evalueringen skal innrettes i forhold til dette.

Følgeevalueringen skal gi informasjon og tilbakemeldinger om behov for justeringer av administrasjon og koordinering av planen. Den skal gi holdepunkter for å vurdere:

- hvordan programmet administreres og koordineres
- hvordan programmet oppfattes av målgrupper og samarbeidspartnere
- om ressurser i koordineringsenheten er tilstrekkelige og organisering tilpasset oppgaven

Følgeevalueringen skal hente informasjon fra to områder: Koordineringsdelen og involverte i handlingsplanen.

Følgeevaluering av koordineringsdelen.

Som grunnlag for evalueringen får evaluatorene tilgang på:

- Alle dokumenter med initiativ som gjennomføres av handlingsprogrammet
 - bestillinger, tilsagn mv.
 - andre dokumenter som ikke er unndratt offentlighet
 - informasjons- og veiledningsmateriale som produseres i eller i tilknytning til handlingsplanen.
- Referater fra møter i kontaktutvalget og faglig referansegruppe for handlingsplanen. Evaluatorene bør inviteres til møter i disse foraene.

Denne del av følgeevalueringen baseres på de beslutninger og initiativ som tas som følge av drøftinger og vurderinger i forvaltningen og/eller sekretariatet for handlingsplanen, og forutsetter ikke at evaluatorene er til stede på interne møter i sekretariatet eller forvaltningen utover det som er nevnt.

Det bør avholdes regelmessige møter (opptil 4 pr. år) mellom evaluator og sekretariat for handlingsplanen for oppklaring av spørsmål, gjennomgang av aktuelle problemstillinger og oppsummering av resultatene av følgeevalueringen.

Følgeevaluering av involverte i handlingsplanen

For å få et inntrykk av hvordan planen fungerer for dem som den retter seg mot og er med i prosjektet, skal det være dialog med:

- Representanter for det offentlige (departementer, direktorater, fylker og kommuner)
- Råd (spesielt Statens råd for funksjonshemmede) og utvalg (spesielt kontaktutvalget for handlingsplanen)
- Representanter for organisasjoner (fag- og interesseorganisasjoner)
- Representanter for privat sektor

Omfang og hyppighet av denne delen av følgeevalueringen bør vurderes nærmere.

1.4 Evaluering av spesielle tiltak i Handlingsplanen

Handlingsplanen inneholder en stor mengde tiltak av ulike slag, og det vil være aktuelt å rette spesiell oppmerksomhet mot et utvalg av dem. Planen formulerer selv noen hovedkategorier: Transport, bolig og bygg, uteområder, informasjon (IKT), produktutvikling, lov- og regelverk, kompetanseoppbygging og andre. Vi foreslår her noen tiltak i planen som vi vil tro det vil være viktig å vie spesiell oppmerksomhet i evalueringen.

1.4.1 Tilskuddsordninger

Arbeids- og sosialdepartementet, Miljøverndepartementet og Deltasenteret i Sosial- og helsedirektoratet (2005) har fått gjennomført en kartlegging av tilskuddsordninger for bedre tilgjengelighet i bygg, anlegg og uteområder. Denne kartleggingen vil være et utgangspunkt for evalueringen av tilskuddsordninger på dette området. Denne oversikten er spesielt nyttig dersom man finner at man også vil evaluere andre tilskuddsordninger enn de som omtales i Handlingsplanen.

1.4.2 Informasjonstiltak

Informasjonstiltakene, inkludert tiltak i forhold til informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), er mange og varierte, og mange av dem har det til felles at de tar sikte på å utvide eksisterende ordninger slik at de bedre ivaretar mål om universell utforming og tilgjengelighet. Noen av disse tiltakene ser vi det derfor som formålstjenlig å følge opp gjennom evalueringen for å klarlegge hvilken effekt slike informasjonstiltak har.

Informasjonstiltak som det er aktuelt å se effekten av, kan være:

- Nettstedet universell utforming (MD) (IKT 3¹)
- Informasjonspakken om tilgjengelighet til bygninger og anlegg. (Statens bygningstekniske etat.) (A 15) Utviklingen av WAI på offentlige nettsteder (MOD, www.norge.no) (IKT 5)
- Informasjonskampanjen ”ingen hindring” – Sosial- og helsedirektoratet

1.4.3 Tiltakspakker

Planen nevner to tiltakspakker. Den ene handler om tilgjengelighet til kulturminner. Pakken tar sikte på å bedre tilgjengeligheten til kulturminner gjennom forsøk, utredninger, kompetanseheving og pilotprosjekter. Den andre pakken er en oppfølging av Direktoratet for naturforvaltnings forslag i rapport om funksjonshemmede og friluftsliv. ”Tiltakspakken sees i sammenheng med satsningen på friluftslivets år 2005. Satsningen inneholder 13 tiltak for å bedre tilgjengeligheten for funksjonshemmede til friområder, samt informere og motivere til økt bruk av naturen”.

Her er følgende tiltakspakker aktuelle å evaluere:

- Funksjonshemmede og friluftsliv (BU 34)
- Tilgjengelighet til kulturminner (BU 35)

¹ Referansene som starter med ”IKT”, ”A” og ”BU” viser til nummererte tiltak i Handlingsplanen.

1.4.4 Forsvaret

Ett av hovedmålene under overskriften ”Bygg og uteområder” er ”Økt tilgjengelighet vektlegges i forsvarets nybygg og rehabiliteringsprosjekter”. Forsvaret har fire tiltak som det kan være interessant å rette oppmerksomheten mot i evalueringen for å se hvordan en sektor – og en sektor som kanskje ikke mange forbinder med tenkning omkring universell utforming - håndterer den type utfordringer som universell utforming representerer.

1.4.5 Eliminere 100 tilgjengelighetsproblemer

Ved hjelp av lokal mobilisering og et samarbeid mellom stat, kommune og berørte eiere er målet å fjerne 100 tilgjengelighetsproblemer. Tiltaket er kalt *Fjerne 100 alvorlige hindringer nasjonalt*. Siden det er tale om å involvere lavere forvaltningsnivåer i å fremme kandidater til ”verstinglisten”, for deretter å sørge for at det blir gjort noe med disse, er dette et utfordrende og vanskelig tiltak og dermed et tiltak som kan gi betydelige erfaringsgevinster når det gjelder muligheter og utfordringer knyttet til det å etablere et mer universelt utformet Norge. Vi foreslår derfor at denne satsingen følges opp i evalueringsopplegget.

1.4.6 Kompetanseutvikling

Tiltak som handler om kompetanseutvikling er svært hyppige i planen. Vi foreslår et spesielt fokus på kurs for ansatte i offentlig sektor, der lærdommene fra evalueringen av dette elementet i Handlingsprogrammet, bør kunne være innspill til utviklingen av dette.

2 Datatilgang til evaluering av Handlingsplanen

2.1 Innledning

Vi har gjort en undersøkelse av de eksisterende datakildene som vil kunne si noe om universell utforming på en eller annen måte. Hensikten med dette er, for det første, å se om vi har tilgang på data fra 2004 som en basislinje for å måle endringer fra det tidspunktet Handlingsplanen trer i kraft og fremover. Det har vært gjennomført et bredt søk basert på en lang stikkordsliste over relevante felter for universell utforming, som fremgikk av et tidligere utkast til Handlingsplan. Under følger en konsentrert fremstilling av databaser vi har undersøkt for å finne relevante data for universell utforming. Fremstillingen gir en kort presentasjon av den aktuelle basen og av data som er "det nærmeste man kommer" vårt formål.

2.2 Databaser

Kostra er "tall for kommuner, fylkeskommuner og bydeler. Publiseringen er lagt på tre nivåer. Nivå 1, utvalgte nøkkeltall, retter seg mot brukere som trenger hovedtall og oversikt, nivå 2 gir detaljerte nøkkeltall, mens nivå 3 retter seg mot brukere som vil gjennomføre egne analyser" (www.ssb.no). *Kostra* er altså en tilrettelegging av data som SSB samler inn. Hvilke data som skal være tilgjengelige i *Kostra* er derfor delvis et spørsmål om hva SSB har av data og delvis et spørsmål om hvordan de gjør dem tilgjengelige for analyse.

Statistisk sentralbyrå har inntil nylig gjort lite for å tallfeste forhold som knytter seg til funksjonshemmende barrierer og universell utforming. Vi har funnet to tabellnummer i statistisk årbok som relaterer seg til vår tematikk, men som ikke nødvendigvis er relevante for vårt formål:

(SSB Tabell 119) Andel personer 16 år og over, med sykdom, skade eller funksjonshemming av varig art, i ulike aldersgrupper. 2002. Prosent

(SSB Tabell 120) Andel personer med nedsatt syn, hørsel eller bevegelsesevne, etter kjønn og alder. 2002. Prosent

Det er vår oppfatning at det å måle omfanget av funksjonshemming (brukt her om egenskaper ved personer) over tid er av mindre interesse i forhold til det å evaluere arbeidet for universell utforming. Vi har ikke oppfattet det slik at Handlingsplanen tar sikte på å påvirke akkurat dette. Slik sett er disse dataene uten relevans.

SSB har i flere år presentert tall om funksjonshemmede og arbeid. Det er tilfelle for 2000, 2002, 2003 (Bø 2003) og 2004. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge om det er systematiske sammenhenger mellom funksjonshemming og andre arbeidsmarkedsrelevante variable, og på hvilke måter funksjonshemmedes situasjon eventuelt skiller seg ut fra andres. Undersøkelsen presenterer mange forhold, bl.a. tilretteleggingen for funksjonshemmede på arbeidsplassen. I Handlingsplanen er økt sysselsetting av funksjonshemmede en klart uttrykt målsetning. Vi ser derfor de tallene som er presentert for 2004 som en basislinje for måling av utviklingen på dette området. Det heter fra SSB at denne undersøkelsen "trolig blir gjennomført årlig også i årene framover" (www.ssb.no).

SSB har også en løpende levekårsundersøkelse for funksjonshemmede. Her måler man andelen av befolkningen med fysiske og psykiske funksjonsbegrensninger. Tilgjengelighet til transport, egnet bolig, utdanningsmuligheter, sosiale aktiviteter, tilgang til andres bolig. Alle disse kan påvirkes av arbeidet med universell utforming, og vi ser det slik at man bør se på endringer på disse variablene over den tidsperioden Handlingsplanen er i virksomhet.

"GERIX er eit system for registrering av data om brukarar av pleie- og omsorgstenester i kommunane" (Holmøy 2002). Blant de forhold som er relevante i forhold til funksjonshemmede, måles "funksjonsnivå", "funksjonsevne" i forhold til en rekke aktiviteter: "Innandørs mobilitet, Utandørs mobilitet, Personlig hygiene, Av-/påkledning, Toalett, Spising, Innkjøp, Matlaging, Reingjering, Medisinsk funksjon, Orienteringsevne, Oppfatning egen situasjon, Tryggleik, Sosial kontaktevne, Initiativevne, Ansvar egen kvardag og Kommunikasjonsevne".

FD-Trygd er en forløpsdatabase med opplysninger om trygdeforhold og andre typer statistiske data. Den inneholder ikke funksjonshemmende barrierer som et eget temaområde, og ser heller ikke ut til å omtale dette på andre måter.

Styrings- og informasjonshjulet gir nyeste tall for helse- og sosialtjenester, helseforhold og levekår i kommunene. Det er en publikasjon som gir tall for befolknings- og familiestruktur, vanskeligstilte grupper, sosiale problemer og helseproblemer, kommuneøkonomi, personell og tjenester. "Hjulet" er en måte for SSB å gjøre data mer tilgjengelige for kommunene.

GAB-registeret har ingen statistikk over antall tilgjengelige boliger eller om boligene har livsløpsstandard. Registreringsskjemaet for GAB skal inneholde opplysninger om antall boliger og etasjetall, arealer, materialbruk, vannforsyning, oppvarming, antall rom i boligen mm. Men det finnes ingen opplysninger om atkomstforhold og om der er heis eller ikke, ifølge opplysninger fra Oslo kommune. Opplysninger om heis er lagt inn under pkt 17 i skjemaet, men denne delen av skjemaet kreves ikke utfylt. Ansvarlig for universell utforming bør drøfte med Statkart mfl. som er ansvarlige for GAB, hvorvidt det burde være obligatorisk å fylle ut opplysninger om heis i alle bygninger og opplysninger om livsløpsstandard i boliger. GAB skal omfatte alle typer bygg, også næringsbygg mm.

Statsbyggs registrering av tilgjengeligheten i den bygningsmassen om etaten forvalter er også et datatilfang som bør benyttes.

BRA-programmet er en satsning fra regjeringens side på å bedre tilgjengeligheten i kollektivtrafikken. Satsningen er en del av Nasjonal transportplan som starter i 2006. Den innebærer også registrering av tilgjengelighetsforhold på sektoren som vil kunne brukes som grunnlag for måling av endringer.

Plandata-arkivet i Miljøverndepartementet inneholder en oversikt over universell utforming og tilgjengelighet i et antall kommune(del)planer.

www.norge.no. Dette er en årlig registrering av tilgjengelighet til offentlige nettsteder, og gir mulighet for å konstatere endring i tilgjengeligheten på nettsteder.

Fra *Husbanken* (www.husbanken.no, årsstatistikken) er det mulig å få tall for:

- Antall boliger med tilskudd fra Husbanken til heis der byggeforskriftene ikke krever heis. Husbanken gir ekstra lånetillegg for heis i lavhus, dvs der forskriftene ikke krever heis. 10 prosent av alle boliger med oppføringslån i 2001 fikk tillegg for heis. I 2002 fikk 13,4 prosent tillegg, en økning på 34 prosent. I 2003 var det 12,9 prosent som fikk tillegg, dvs en nedgang fra året før på 4 prosent.
- Antall skoler som har fått lån med *rentekompensasjon* fra Husbanken, som er tilgjengelige for funksjonshemmede. Ifølge en artikkel er det blitt bedret tilgjengelighet i 1/3 av prosjektene (www.universell-utforming). Tall fra Husbanken viser at i perioden 2002 – 2004 er det gitt lån til 597 prosjekter, herav 224 til nye bygg og 373 til rehabilitering av eldre bygg. Av disse er hhv. 24 prosent og 26 prosent tilrettelagt for funksjonshemmede. Hittil i år er det gitt lån til i alt 225 prosjekter, herav 80 til nybygg og 145 til rehabilitering. Av disse er hhv 45 og 51 prosent tilrettelagt for funksjonshemmede. Andelen bygg som er tilrettelagt er med andre ord høyere i år enn tidligere år, altså en positiv tendens. Denne statistikken vil kunne brukes til å følge endringer over tid så lenge ordningen eksisterer. Låneordningen er videreført i 2005 med 1 milliard kroner.
- Data for hvor mange livsløpsboliger som bygges i dag, finnes ikke. Det finnes data for hvor mange livsløpsboliger Husbanken finansierer hvert år. De siste årenes statistikk ligger på nettet. I kvartalsrapporter for 4. kvartal hvert år ligger tall for prosentvis endring sammenlignet med forrige år. Siste kvartalsrapport (2003) viser at antall livsløpsboliger utgjorde 37,4 prosent av antall boliger med oppføringslån. Tallet for 2002 var 39 prosent, mens i 2001 utgjorde andel livsløpsboliger 39,4 prosent. Det er med andre ord en liten nedgang fra 2001 til 2003. Prosentandelen livsløpsboliger må ses i relasjon til antall boliger finansiert med Husbanklån. Oversikter over det samlede antall livsløpsboliger framgår av årsstatistikken. Antall livsløpsboliger i 2003 var 3678. Det ble finansiert i alt 9839 boliger med oppføringslån i Husbanken i 2003. Antall boliger med oppføringslån i 2002 var 10 379. Det er med andre ord både nedgang i antall boliger finansiert i Husbanken og i andelen av disse som har livsløpsstandard fra 2002 til 2003. Det finnes ingen statistikk som viser hvor stor andel av nybygde boliger totalt som er livsløpsboliger. Dette burde etableres som del av opplysningene i GAB.
- Tall for andel eldreboliger finansiert med husbanklån finnes i årsstatistikken. Her kan man følge endringer for hvert år. Handlingsplan for eldreomsorgen har resultert i at det er bygget et stort antall nye omsorgsboliger og sykehjem i senere år. Handlingsplanen for eldreomsorg er avsluttet.

Denne gjennomgangen viser at mens Husbanken har dekket en del relevante størrelser, er det svært tynt i forhold til databaser som dekker en del sosiale forhold, og som dermed også vil kunne inneholde opplysninger om universell utforming. Det må føyes til at det vil kunne finnes data som vi ikke har funnet, men vårt søk har vært basert på en gjennomgang av de fleste av tiltakene i et tidligere utkast til Handlingsplan. Det er dermed foretatt søk i forhold til en lang rekke mulige variabler.

Det er vår vurdering etter denne gjennomgangen at det er et svært begrenset tilfang av allerede innsamlede data som kan hentes fra baser. Konsekvensene av det blir at for evalueringen av planen vil analysen i hovedsak måtte bygge på data som samles inn under prosjektet.

Litteratur

Arbeids- og sosialdepartementet, Miljøverndepartementet og Deltasenteret i Sosial- og helsedirektoratet (2005): *Universell utforming – tilgjengelighet for alle. Generelle og spesielle finansieringsordninger 2005.*

Baklien, B. (2000): "Evalueringforskning for og om forvaltningen". I Foss, O. og Mønnesland, J. (red.): *Evaluering av offentlig virksomhet*. NIBRs pluss-serie nr. 4 2000.

Bø, T. P. (2003): *Funksjonshemmede på arbeidsmarkedet*. Rapport fra tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2. kvartal 2003. Statistisk sentralbyrå. Rapport 2003/25.

Holmøy, J. (2002): *Gerix 1995-1999. Dokumentasjon, system, data, program*. SSB notat 2002/10.

Mønnesland, J. (2000): "Evaluering av offentlig virksomhet – metodekrav i et tematisk mangfold". I Foss, O. og Mønnesland, J. (red.): *Evaluering av offentlig virksomhet*. NIBRs pluss-serie nr. 4 2000.